

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, D. A. de Fremery, N. G. Kam, H. F. Karsten,
D. G. M. Koch, J. L. A. Ledebor, M. J. Granpré Molière, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.
De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is:
Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende Redactie-Vergadering ten huize van den heer J. L. A. LEDEBOER, Oude Delft 23, Dinsdag 24 November, te 4 ure.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Mr. C. Th. van Deventer op Debating.

Voor de eerste vergadering van de Debating-Club had deze het voorrecht Mr. C. Th. van Deventer, de man van de eereschuld; de kampvechter voor onze koloniën in haar midden te zien. Zijne stellingen acht ik bekend; ik geef er daarom de voorkeur aan de verdediging te behandelen als lezing.

Allereerst dan toonde Mr. van Deventer aan, dat onze koloniën economisch in verval zijn. Dit viel hem niet moeilijk; de dalende invoerrechten, de dalende opbrengst der belastingen, de zich telkens herhalende hongersnooden spreken voor zich zelf. De regeering heeft dan ook reeds verscheidene keeren erkend „de economische inzinking onzer koloniën” en gezegd daar maatregelen tegen te zullen nemen. Om verval tegen te gaan is het nuttig de oorzaak er van op te sporen en dit is het speciale gebied van Mr. van Deventer.

Hij ging daartoe eerst de geschiedenis na van N. I. in deze eeuw. De O. I. Compagnie heeft zich nooit met de bevolking bezig gehouden. Door middel van de hoofden pastte zij een voordeelig stelsel toe van roof. In 1795 valt de Compagnie. De Bataafsche Republiek neemt hare bezittingen en schulden over. Niettegenstaande een man als

FEUILLETON.

Zes en twintig en Eéne.

van MAXIM GORKI.

(Vertaling).

Wij waren met z'n zes en twintigen — zes en twintig levende machines, die in een vochtigen kelder opgesloten, van vroeg tot laat deeg kneedden, om broodjes en suschki (een klein russisch ringvormig gebak) te bakken.

De ramen van onzen kelder zagen uit op een daarvoor uitgegraven ruimte, die met tegels bemetseld en groen van de vochtigheid was. Van buiten waren deze ramen voorzien van een dicht ijzergaas, en het licht kon niet door de met meelstof bedekte ruiten tot ons doordringen. De patroon had dit ijzergaas laten aanbrengen, om te beletten, dat wij van zijn brood gaven aan de bedelaars en aan onze hongerige werkelooze kameraden; onze patroon noemde ons spitsboeven en gaf ons 's middags vuile groenten in plaats van vleesch.

Het was eng en bedompt in den donkeren kelder met de lage zoldering, die dicht met roet en spinnewebben bedekt was. Het was zwaar en benauwd tusschen de dikke, met vuil en schimmel bedekte muren . . . We stonden 's morgens om 5 uur op, zonder te zijn uitgeslapen, en zetten ons reeds om zes uur aan den tafel, om verstompt en

Daendels is echter deze tijd van weinig belang in tegenstelling met het Engelsche tusschenbestuur onder Raffles, Raffles had ver gaande plannen, maar kon er niet in slagen ze uit te voeren door geldgebrek. Om hierin te voorzien verkocht hij staatsdomeinen, de tegenwoordige particuliere landerijen in Krawang en Tjeribon, hetgeen tot op dezen dag veel last heeft veroorzaakt. Onder Raffles werd het belastingsysteem geregeld. De schatting op te brengen door de hoofden werd vervangen door een systeem van landrente op te brengen door de verschillende dessa's. Hierdoor werd contact gebracht tusschen de overheid en de bevolking. In 1816 worden onze koloniën ons teruggegeven. De opvolgende G. G. konden er echter niet in slagen sluitende begrotingen te maken, en de opstand van 1825 op Java verergerde dit.

In 1829 komt Van den Bosch als G. G. om tot elken prijs de begroting te laten sluiten, daar Nederland het niet kan betalen.

Van den Bosch voert in het cultuurstelsel. Oorspronkelijk zou de bevolking in plaats van belasting te betalen, gewassen kweeken voor het gouvernement. Brachten deze meer op, dan de belasting bedroeg, dan zouden zij het overschot uitbetaald krijgen. Bijna direct echter betaalde de bevolking belasting en plantte koffie, indigo, suiker, etc. Door dit stelsel verdween niet alleen het deficit, maar kreeg men aanzienlijke overschotten. En nu komt de hoofdfout: deze overschotten stak het moederland in haar schatkist. Dat ging zoo gemoedelijk door tot na 1860, hoewel Van Höevel reeds een tiental jaren daarvoor zijn stem verhief tegen dit stelsel van uitzuiging. Na 1860 komt de liberale partij tot volle kracht en met haar de leus „vrijen arbeid”. Vergeefs verhief Fruin zijn stem om te beweren, dat niet het cultuurstelsel,

onverschillig broodjes te maken van het deeg, dat door onze kameraden was gereed gemaakt, terwijl wij nog sliepen. En den ganschen dag van 's morgens vroeg tot 10 uur 's avonds stond een gedeelte van ons aan den tafel, rolde het stijve deeg met de handen, en schudde het lichaam heen en weer, om niet stijf te worden, en de anderen kneedden meel met water. En den ganschen dag borrelde peinzend het water in den ketel, waarin de broodjes gekookt werden, de schoffel van den bakker knarste snel en kwaadaardig langs den oven, en wierp de gladde stukken gekookt deeg op de gloeiende plaat. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat brandde er hout in de eene helft van den oven en de roode weerschijn van de vlammen flikkerde aan de muren van de werkplaats, alsof zij ons geluidloos uitlachten. De reusachtige oven zag er uit als de monsterachtige kop van den draak uit een sprookje — het was alsof hij zich uit den grond verhief, alsof hij zijn breede, vurige kaken opende en ons zijn gloed in 't gezicht blies, en met de beide zwarte kleppen boven den ovendeur op ons werk lette. Deze diep ingedrukte ovenkleppen zagen er uit als oogen, als de wreede meedogenlooze oogen van een ondiër; zij zagen ons steeds aan met denzelfden donkeren blik, alsof zij moede waren van het kijken naar die slaven, van wie niets menselijks te verwachten was, en die zij met de koude verachting der wijsheid verachtten.

Dag in, dag uit rolden wij het deeg, en draaiden broodjes in het zweet van ons aangezicht, midden in 't mufte meelstof, omgeven door het vuil, dat onze voeten naar binnen ge-

maar het batig saldo was de hydra dien men moest bestrijden. De vrije arbeid kwam (langzamerhand) maar het batig saldo bleef. In 1864 komt de Comptabiliteitswet van Franssen van de Putte en wordt ingevoerd in 1867. Van dien datum af, heeft men een uitstekende controle en boeking. Na 1875 verdwijnt het batig slot (Atjeh-oorlog enz.), de koe was uitgemolken. Van '67—'75 had men echter nog 204 miljoen er uit kunnen halen. Nu komen de tekorten, niet gedekt door een vergeldend moederland; de financiën zijn streng gescheiden, wanneer Indië een tekort heeft, dan moet het zelf maar leenen. Tot op dezen dag bedragen deze leeningen 100 miljoen, waarvoor Indië plm. 4 miljoen 's jaars betaalt.

De oorzaak van het verval blijkt nu duidelijk. Tusschen 1830 en nu is de bevolking van Java verviervuldigd. Nederland heeft absoluut niets gedaan om voor die wassende bevolking middelen van bestaan te scheppen. Het geld dat daarvoor had kunnen dienen heeft het zelf opgestreken. Ergo, wat vroeger één mensch had voor zijn portie moet nu met vieren gedeeld worden; dus armoede.

De verbetering ligt eveneens voor de hand; het opgestreken geld teruggeven en daarmee nieuwe middelen van bestaan scheppen.

Wanneer men echter in het wilde vraagt, krijgt men niets en wordt afgescheept met een: ik heb het niet. Vandaar dat Mr. van Deventer een afrekening heeft opgesteld, steunende op recht en billijkheid, n.l. de eereschuld. Moge het gelden als een gunstig voorteken, dat zelfs haar tegenstanders haar moeten noemen bij dezen naam. Deze eereschuld wordt berekend als volgt. Uit Indisch geld zijn afgelost 205 miljoen N. W. S. en met 160 miljoen Indisch geld zijn aangelegd onze staatsspoorwegen, totaal 365 miljoen, waarvan het tegenwoordig geslacht nog geniet. De rest (het totaal van uit Indië genoten baten — voor Indië uitgegeven geld is 528 miljoen) schrappt Mr. van Deventer te als tegemoetkoming aan de vroeger heerschende ideeën omtrent koloniale politiek, 2e omdat zij uitgegeven zijn voor doeleinden, waarvan het tegenwoordig geslacht niet meer geniet. De bovenstaande 365 miljoen, waarvan men nu nog dagelijks de profijten trekt, verdeelt Mr. van Deventer in 204 miljoen uit Indië getrokken na invoering der Comptabiliteitswet (zie boven) en in 161 miljoen daarvoor genoten. Deze verdeling is gebaseerd daarop, dat de Comptabiliteitswet is een markant keerpunt. Zij stelt officieel in een tijdperk van scheiding der financiën. Het na deze wet uit Indië genotene is zoo niet onwettig (een aangenomen begroting maakt alles wettig), dan toch zeker in de hoogste mate onbillijk en onrechtvaardig verkregen. De 161 miljoen daarvoor genoten wil Mr. van Deventer doen dienen tot afkoop van Indië's aandeel in de kosten der Nederlandsche Staatshuishouding (werk aan Ministeries, enz.). De hoogste schatting hiervan is 2,5 miljoen 's jaars. De afkoopsom is dus zeer ruim. De som door Nederland te betalen zou dus zijn 204 miljoen. Hiervoor zou Nederland te kunnen overnemen Indië's schuld à 100 miljoen met zijn jaarlijkschen

lopen hadden, in de kwalijk riekende, benauwde atmosfeer, en wij haatten bovendien onzen arbeid zoo bitter, dat we nooit iets aten van 't geen uit onze handen kwam, maar aan hard zwart brood de voorkeur gaven boven de suschki. Aan een langen tafel zaten wij, negen aan elken kant en repten gedurende die lange uren mechanisch onze handen en vingers, en waren zoo aan ons werk gewend, dat wij op onze bewegingen geen de minste acht gaven. En wij kenden elkaar zoo precies, dat ieder van ons elk rimpeltje op 't gezicht der kameraden nauwkeurig van buiten kende. Wij hadden geen stof tot gesprek, wij waren daaraan gewend en zwegen, al den langen tijd, tenminste als we niet met elkaar twisten, want tot twisten heeft men altijd reden, vooral tot twisten met een makker. Maar wij twistten ook zelden, waaraan toch kan een mensch schuldig zijn, wanneer hij half dood is, wanneer hij geheel verstompt is, wanneer al zijn gevoelens neergedrukt zijn door den last van den arbeid? Maar het zwijgen is alleen verschrikkelijk voor menschen, die reeds alles gezegd hebben, en niets meer hebben om over te praten; voor menschen echter, die nog heelemaal geen gesprek begonnen hebben... hun valt het zwijgen gemakkelijk.

Maar van tijd tot tijd zongen wij toch ook, en ons lied begon meestal aldus: onder den arbeid zucht plotseling de een of ander diep als een vermoeid dier en begint zachtjes een van die klagende liedjes te zingen, waarvan de melodie steeds de bedrukte ziel van den zanger verlicht. Slechts een van ons zingt en wij luisteren naar hem in 't begin,

rentelast van $\pm$ 4 miljoen en dan zou het nog 104 miljoen in kontanten moeten verzenden. Deze 104 miljoen zou het moeten leenen en dit zou het nogmaals $\pm$ 4 miljoen kosten. De kwijting der eereschuld zou Nederland dus 8 miljoen 's jaars kosten.

Wat zal Indië nu met het geld doen. De jaarlijksche besparing van 4 miljoen zou kunnen dienen tot afschaffing der heerdiensten en reorganisatie en uitbreiding van het inlandsch onderwijs; voornamelijk zal men het vakonderwijs moeten bevorderen naast het landbouwonderwijs; een intensievere landbouw met een industrie zal de bevolking middelen van bestaan moeten verschaffen. De 104 miljoen zullen moeten dienen 1e voor openbare werken, 2e voor aanvulling der deficitten in de eerstvolgende jaren, 3e voor emigratie.

De openbare werken, (irrigatiewerken, havenwerken, spoorwegen,) zullen de productie van den grond verhoogen en het vervoer en verkeer vergemakkelijken.

De deficitten zullen voorloopig grooter worden, daar de belasting verlaagd moet worden (de Javaan betaalt 25% van zijn inkomen aan belasting), maar zullen ophouden zoodra de draagkracht en koopkracht der bevolking zoodanig zijn toegenomen, dat de belastingen er door zullen stijgen.

De emigratie zal de overvloedige bevolking van Java leiden naar de buitenbezittingen, waardoor deze mede zullen komen tot grooter welvaart en productiviteit.

De kwestie is nu om Nederland 8 miljoen 's jaars te laten betalen.

Het moederland kan dit zeer zeker. Men moet het echter halen van degenen, die het hebben. Deze hebben bij ons tegenwoordig kiesrecht de macht in handen en zullen niet vrijwillig betalen. Dus Algemeen Kiesrecht, waardoor de niet-bezitters de macht zullen hebben en men minder angstvallig zal zijn om de rijkeren beter te treffen.

Ik zal hier niet bespreken het debat, al was het niet van belang ontbloot, maar wil eindigen met de woorden van den eere-voorzitter der Debatingclub: „Laten zij, die het algemeen kiesrecht propageeren den nadruk er op leggen, dat het niet alleen moet dienen om 4 miljoen Nederlanders te brengen tot een menschwaardig bestaan, maar tevens om die 40 miljoen Nederlandsch-Indiërs op te heffen uit een leven, dat beurtelings armoede en ellende is.

D.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Nog een woord aan den heer D. M. G. Koch.

Aan 't reeds langdurig debat in 't S. W. over de Babel-Bibel-questie voel ik me gedrongen nog toe te voegen:

dat, had de heer Koch méér willen doen, dan in zijn artikel over B. en B. een studie leveren, die natuurlijk

horen een eenzaam lied, dat onder de lage zware zoldering van den kelder wegsterft en smooit als een klein vuurtje in de steppe in een vochtige herfstnacht, als de grauwe hemel over de aarde hangt als een looden dak. Dan sluit zich de stem van een tweeden bij den zanger aan en nu hoort men twee zachte treurige stemmen in onzen nauwen donkeren kelder. En op eens stemmen verscheidene kameraden tegelijk mee in, en het lied zwelt aan als een golf, wordt sterker, luider en schijnt de vochtige, zware muren van onze gevangenis te verwijderen.

Eindelijk zingen alle zes en twintig, de luide, lang elkaar aangepaste stemmen vullen de werkplaats; het wordt daarin te nauw voor het lied; het slaat tegen de steenen wanden, klaagt, weent, en vervult het hart met een zachte, verheffende smart, oude wonden bloeden weer en wekken oud leed op; van tijd tot tijd zwijgt er plotseling een, luistert lang naar het gezang der overigen, en stemt dan weer mede in. Menigeen zingt met gesloten oogen en wellicht schijnt hem het wijd klinkende gezang, als een verre weg, verlicht door stralend zonnelicht, als een breede weg waarop hij wandelt...

De vlam in den oven flikkert, de schoffel van den bakker knarst op de plaat, het water borrelt in den ketel, en de weerschijs van het vuur flikkert aan den wand, en lacht ons uit, geluidloos... Wij echter zingen met vreemde woorden van onze ellende, van den wrok van levende menschen, die van de zon beroofd, en slaven van het Verlangen zijn... Zoo leefden wij zes en twintig in de

kritiek zou uitlokken als elke studie, hij, reageerend op de mededeeling van den heer F. Huygen in 't S. W. van 8 October, informaties zou hebben ingewonnen aangaande de in de R. K. S. V. te houden lezingen over dit onderwerp,

dat ik volkomen begrijp dat door de mindere publiciteit der lezingen op de R. K. S. V. (die immers geen propagandaclub is), 't winnen van inlichtingen heel licht kan worden uitgesteld tot de kritieke datum achter den rug ligt, dat 't daarom m.i. aanbeveling verdient, daar te houden lezingen in 't S. W. aan te kondigen; dat het artikel van den heer Koch door Pater Erman slechts even is besproken, en 't velen leden daarom zeer verwonderd heeft kort daarop in 't Centrum aan de kritiek van dit artikel een, nog wel groote, plaats te zien ingeruimd,

dat de vergadering niet in 't minst heeft geweten dat dit artikel door Pater Ermann zou worden aangeroerd, dat anders de heer Koch zeer zeker door een der hem bekende leden er op zou zijn attent gemaakt,

dat daarom, waar leden hunne verwondering er over mochten hebben uitgedrukt, dat de heer Koch niet op de vergadering aanwezig was, dit nooit kan geweest zijn omdat zij wél wisten, dat over zijn artikel gesproken zou worden.

Ik hoop, dat hiermede wel de meeste bezwaren van den heer Koch tegen de houding der R. K. S. V. in deze quaestie uit den weg zullen zijn geruimd.

X.

Na lezing van het bovenstaande trek ik mijn woorden, wat betreft de R. K. S. V. natuurlijk in.

D. M. G. KOCH.

M. K.'s Kritiek.

Heel kort wil ik je antwoorden, om niet al te onbeleefd te schijnen, en wel:

1e. Jij weet heel goed, wie zich achter de schuilnaam Vermeer verbergt; waarom dan je opmerkingen niet kalm weg meegedeeld aan den man, dien je toch alle dagen spreekt?

'k Weet maar twee antwoorden: of 't S. W. moest eens weer „volgeschreven” worden, of je stukje is een offer meer aan den God der ijdelheid.

2e. Meende je je gezegden over taktiek enz. ernstig, dan was het zeer zeker tactischer, hierover met mij te komen spreken, dan deze kwestie te behandelen in een blad, dat zoowel door vrienden als door tegenstanders gelezen wordt.

Nu voor degenen, die èn mijn artikel „de Grootste Zonde” èn dat van M. K. lezen, nog dit.

M'n bedoeling is nooit geweest een kunstkritiek te leveren; alleen trachtte ik persoonlijke indrukken van dien avond weer te geven. Dan heeft 't bewuste stukje met m'n bestaande of vermeende Sociaal-democratie niets uit te staan, waarmee dus K's kritiek voor het grootste deel vervalt.

kelderruimte van een groot, steenen huis; en het leven was ons zoo eindeloos zwaar, alsof alle drie de verdiepingen van dit huis direct op onze schouders rustten.

Behalve onze liederen hadden wij nog wat schoons, iets, dat wij allen liefhadden en dat ons wellicht het gemis van den zon vergoedde. Op de tweede verdieping van ons huis bevond zich een passementwerkerij, (voor priesterklederen, kerkelijke voorwerpen en militaire uniformen), en daar was onder de vele arbeidsters ook het zestienjarige kamermeisje Tanja. Elken morgen verscheen aan het kleine venster van de deur, die naar het voorhuis leidde, een blozend gezichtje met lustige blauwe oogen, en een heldere vriendelijke stem riep: „Arrestanten! geef mij broodjes!”

Bij 't hooren van dit welbekend geluid, draaiden we ons allen om en keken blij naar het vroolijke onschuldige gezichtje, dat ons zoo vriendelijk toelachte. Wij waren aan het tegen de ruiten gedrukte neusje en de kleiné witte tanden, die tusschen de roode lippen glansden, gewend, en keken gaarne naar het lachende gezicht. Wij stormden naar de deur, en verdrongen ons om die te openen, en dan kwam zij binnen, vroolijk en lieftalig, en breidde haar schort uit, en stond met 't kopje ter zijde en altijd glimlachend voor ons. Haar lange, dikke, kastanjebruine vlecht hing haar over den schouder op de borst. Wij vuile, donkere, leelijke menschen keken naar haar op — de drempel van de deur was vier treden boven den grond — wij keken naar haar met opgeheven hoofden en wenschten

Dat socialist-zijn is trouwens uit het artikel ook volstrekt niet af te leiden.

Wél, een haat, tegen menschen, die door hun mij stuitend gedoe, me telkens weer verwijderen, van mooi-hooge dingen, die ik tracht te grijpen. Die haat tegen degenen, die in mijn oog huichelaars zijn, mag niet goed zijn, 'k moet erkennen dat hij bestaat.

Niet evenwel alleen schijn-christenen zijn me anti-pathiek, zoodra ik de overtuiging heb dat een mij bekend sociaal-democraat tot de farizeeën hoort op dat gebied, dan zou M. K. verzekerd kunnen zijn dat ik ook hem niet zou sparen.

VERMEER.

Kort antwoord.

Vermeer is niet erg gelukkig in zijne verdediging.

Hij heeft in zijn vorig artikel gezegden gepubliceerd, die niet anders, dan afbreuk kunnen doen aan de politieke richting, waartoe hij behoort, tenminste in de oogen der tegenstanders. Dat die richting de socialistische is, is uit zijn stuk zeer goed te bemerken. Welnu, tot die richting behoort ik ook. Daarom wenschte ik dan ook in het openbaar tegen zijne uitlatingen te protesteeren, en deed het niets ter zake of we elkaar dikwijls spreken. Mijn protest was gericht aan den schrijver van „De grootste zonde”, niet aan de persoon van Vermeer.

Die god der ijdelheid zou ik in jou geval maar laten, waar hij is. Als hoedanig denk je je eigen artikel te moeten beschouwen, wanneer je meent, het recht te hebben dat van iemand, die je aanvalt, als offer aan dien god te mogen qualificeeren?

Overigens kun je me van die eigenschappen beschuldigen, zoo vaak en zoo krachtig als je wilt. Ik zal daarop niet ingaan.

M. K.

Symboliek.

Proeve van vertaling uit „The Building of The Kosmos”, by Annie Besant. II Fire.

... En ik zou u kunnen wijzen op vele symbolen van het vuur, het symbool van het huisgezin, en vele andere die bekend moesten zijn aan de ontwikkeling onder ulieden. Waarom is het, dat hij die het pad van inwijding betreedt, verplicht is steeds weder de Vedas te bestudeeren?

Zekerlijk niet om shloka *) na shloka te kunnen opzeggen, neen, de dagelijksche studie der Vedas, die de plicht is van iederen leerling, zal de ware wijsheid met zich mede brengen. Wanneer hij leest van de vijf vuren die gesymboliseerd worden door de vuren van het huisgezin, dan zal hij

*) = vers.

haar goeden morgen, zeiden haar eenige zeer bijzondere woorden, die wij slechts gebruikten voor haar alleen. Als wij met haar praatten, dan klonken onze stemmen zachter, onzē scherts minder ruw. Alles, wat met haar in verband stond, was iets bijzonders in onze oogen. De bakker nam met zijn schoffel speciaal voor haar bruin gebakken broodjes uit den oven en wierp ze handig in Tanja's boezelaar.

„Pas op, dat onze baas je niet betrapt”, waarschuwden wij haar steeds. Zij lachte schalks en riep lustig: „Adieu, arme arrestanten”, en liep vlug als een muisje weg.

Dat was alles.... En toch spraken wij van haar, nog lang nadat zij weggegaan was — zeiden altijd hetzelfde, maar het was ons aangenaam, en als 't ook gisteren en eergisteren steeds hetzelfde bleef, ook wij en alles om ons heen bleef altijd hetzelfde, zooals we gisteren en eergisteren geweest waren.... Het is kwellend en zwaar voor den mensch, als alles om hem onveranderd blijft, en indien hij zijn ziel niet doodt, dan wordt de onbeweegelijkheid van zijn omgeving des te kwellender, hoe langer hij leeft....

Wij spraken steeds van de vrouwen op een manier, dat wij soms zelf walgden van onzen ruwen schaamtelozen praat, en dat was begrijpelijk, want de vrouwen, die wij kenden, verdienden wellicht niets anders. Van Tanja echter spraken wij nooit slecht: nooit waagde een van ons het, haar aan te raken, ja zij hoorde zelfs nooit een ruwen grap. Misschien was dit, omdat zij niet lang bij ons bleef: zij verscheen altijd plotseling voor ons als een meteor, en verdween weer; misschien ook omdat zij zoo klein en zoo

iets te weten komen van hun beteekenis, en hij zal zich verborgen feiten in herinnering brengen — want waarom wordt het eene altijd aangehouden en waarom alle andere daaruit ontstoken? Waarom mag dit eene slechts ontstoken worden door bruid en bruidegom, en nooit uitgedoofd, zoolang zij beide nog het aardse leven leiden? Het is het oude ideaal van het huwelijk der Hindoes.

Het is de erkenning van het feit in de geestelijke wereld, dat wanneer twee één worden, wanneer de twee aanzichten der natuur, geopenbaard in man en vrouw zich vereenigen, zij één geest zullen vormen, en alleen door hun vereeniging worden tot een vlam.

Zoo is het uiterlijke vuur dat door hen wordt ontstoken het beeld van de vereeniging van den geest die hen één maakt, niet opdat zij stoffelijke genietingen zullen vinden, maar opdat zij mogen worden: Prajâpati, schepper eener toekomstige wereld. Dat is het ideaal van het huwelijk der Hindoes, het schoonste dat de wereld ooit heeft gekend.

Hoe diep het ook moge vervallen zijn, dit is het grond-idee van het jeugdig ideaal van het huwelijk, voor nog de hartstochten ontwaakt zijn, de wensch, dat het lichaam geen rol moge spelen bij vereeniging van Ziel en Geest. Het is de groote waarheid, die oorzaak werd van het oude volksgebruik, doch het gebruik bleef voortbestaan en de wijsheid is verdwenen.

De menschelijke zielen die reïncarneeren, komen hier voor geestelijken groei, niet voor zinnelijke bevrediging, en de oorzaak eener vereeniging mag niet liggen in de ingevingen van den hartstocht, die spreekt door de zinnen en niet door den geest, lichamen samenvoegend, hoe weinig overeenstemming er ook moge bestaan tusschen de zielen in hen. Daarom was het, dat horoscopen werden getrokken, die licht wierpen over den aard van het leven, dat de ziel te wachten had. Daarom ook werd de huwelijksplechtigheid ingesteld, en nog tegenwoordig is er een symbolische handeling in het huwelijk van ulieden, die daarin bestaat, dat wanneer bruid en bruidegom elkander ontmoeten, er een scherm tusschen hen in gesteld wordt, zoodat slechts de oogen tot elkaar kunnen spreken, want de oogen zijn de zetel van den geest en slechts deze is het, die van den een tot den ander spreken mag, geen andere magnetische stroomingen mogen hier hun invloed uitoefenen.

Dit is het ideaal, dat ten grondslag lag aan de oude instelling van het huwelijk, en het vuur dat ontstoken wordt is het symbool van de geestelijke vereeniging. Dit vuur mag dan ook nimmer worden uitgedoofd, opdat de zielen zoowel innerlijk als wat het uitwendige beeld betreft vereenigd mogen blijven. Wanneer de vrouw het eerst overleed, gaf de echtgenoot haar het vuur, opdat zij het mocht overbrengen in de wereld aan de andere zijde van den dood, opdat eenmaal hij haar mocht ontmoeten als vrije ziel in het onbekende land, en hij haar herkennende aan het vuur als zijnde het zijne, de twee zielen weer mochten samensmelten tot een. Dit is de symboliek van het heiligste der idealen van het huwelijk, dat huwelijk

bizonder schoon was; want alles, wat schoon is, verwekt achting, zelfs bij ruwe lieden.

Ook bleven wij, hoezeer ook onze slavenarbeid ons verstompt en verdierlijkt had, toch altijd menschen en konden, als andere menschen niet leven zonder 't een of ander te vereeren. Beter als zij was niemand bij ons in huis, niemand anders nam notitie van ons, die in den kelder leefden, hoewel het huis vele bewoners had. Eindelijk zagen wij in haar iets, dat ons toebehoorde, iets dat slechts ter wille van onze broodjes bestond; wij rekenden het ons tot plicht, haar steeds warm brood te geven, en dit werd voor ons, om zoo te zeggen, een dagelijksch offer, dat wij onzen afgod brachten; het werd bijna een heilig gebruik, en maakte haar ons elken dag dierbaarder. Behalve onze broodjes gaven wij aan Tanja veel goeden raad — zich warmer te kleeden, niet zoo vlug de trap op te loopen, niet zulke zware lasten hout te dragen. Zij hoorde onze raadgevingen glimlachend aan, beantwoordde ze met lustig lachen en volgde ze nooit op; wij voelden ons daardoor echter volstrekt niet beleedigd; wij wilden haar maar toonen, hoe bezorgd wij voor haar waren.

Dikwijls kwam zij met verschillende verzoeken bij ons, zij vroeg ons b. v. de zware kelderdeur te openen, haar hout klein te hakken; wij deden dat met plezier, ja zelfs met een soort van trotsch voor haar, evenals al 't andere waarom zij ons vroeg.

Maar toen een van ons haar vroeg, om het eenige hemd, dat hij had, te verstellen, toen riep zij verachtelijk: „Dat

wat door den Westerling van het heden wordt bespot, en dat sommigen van de jongeren onder u, verblind door hun onkunde willen verlagen tot het lagere ideaal van het Westen, in plaats van door zuivering weer op te klimmen tot de oude ideeën om zoo aan het land van Indië terug te geven wat het eerst had, mannen en vrouwen met wie gij u niet meer kunt vergelijken, vrouwen als die in onze oude litteratuur, de schoonste en reinste vormen van vrouwelijkheid, vormen zooals gij die niet zult vinden in de geschiedenis van eenig volk, zelfs niet in de verhalen die voortgekomen zijn uit de inspiratie eens dichters, of uit de droomen van een enthousiast.

F.

LITTERATUUR EN KUNST.

Naar het groote Licht.

Felix Ortt heeft zich in ons land reeds bekend gemaakt door de vertaling van het mooie werk: „De Ziel van een Volk”. Uit het feit dat de vertaler een dergelijk werk koos, kan men eenigszins opmaken wat zijn geestelijke richting is. Daarbij is hij in den laatsten tijd ijverig aanhanger van de Rein-Leven beweging, in uitgestrekte zin des woords en is ten slotte, zooals men uit zijn werken kan opmaken, Christen-Anarchist geworden.

Nu onlangs, in deze phase van zijn leven heeft hij een resumée gegeven van zijn denkbeelden over verschillende van de onderwerpen waardoor iemand als Felix Ortt vaak met de tegenwoordige wereld in botsing komt. Hij heeft die denkbeelden gegeven in een werk: „Naar het groote Licht”, waarin hij zijn meeningen in een romanvorm gegoten heeft. Menigeen zal dat vreemd vinden. Maar 't hangt veel af van het doel wat de schrijver gehoopt heeft met dit werk te bereiken. Wenschte hij een bundel brochures uit te geven, waarom dan een didactischen boekvorm; wenschte hij een moderne roman te geven, waarom dan die vele beschouwingen die het romanlezend publiek toch niet slikt en waarom dan totaal geen intrige?

Reeds de opzet van het boek is eigenaardig. Men vindt daar beschreven hoe een persoon, die op aarde geleefd heeft een leven vol van streng orthodoxie, na zijn dood is gekomen in zijn hemel, een hemel ongeveer zooals hij dien zich in zijn geloof had voorgesteld; hoe die ziel daar zich bewust wordt, eerst van zijn laatste leven, daarna van zijn vorige levens hier op aarde, totdat hij ten slotte den geheelen keten ervan overziet. Maar langzamerhand komt de Ziel daar tot nadenken. Zij ziet, dat zij niet is in den Hemel, wel in den egoïsten, orthodoxen hemel van dolce-far-niente, maar niet in den Hemel van Liefde. En een verlangen naar Liefde bloeit op in de Ziel, doch nu tegelijkertijd dringt tot haar

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

ontbrak er nog aan! ik zou . . . . zoo iets! . . .” Wij lachten den zonderling uit en vroegen haar sedert om niets meer. Wij hielden van haar, daarmede is alles gezegd. De mensch is steeds geneigd iemand zijn liefde te schenken, hoewel hij daarmee dikwijls anderen lastig valt, somtijds bezoedelt; hij is in staat, het leven van zijn naaste door zijn liefde te vergiftigen, omdat hij ondanks zijn liefde tot hem, den geliefde niet acht. Wij moesten van Tanja houden, omdat wij anders niets op de wereld hadden om lief te hebben. Soms begon een van ons te oordeelen op de volgende manier: „Wat verwennen wij haar toch zoo? Wat is er dan voor bizonders aan haar! Waarom bemoeien we ons zooveel met haar?”

De persoon, die het waagde, op dezen manier over Tanja te spreken, kwam er slecht af, wij legden hem spoedig het zwijgen op — want wij moesten iets lief hebben, nu hadden wij een voorwerp gevonden, en hadden het lief, en dat, wat wij alle zes en twintig zoo vereerden, moest onaangetast bestaan als een heiligdom, en ieder, die daartegen handelde, — was onze vijand. Misschien vereerden wij iets, dat niet waarachtig goed was, maar wij waren met zijn zes- en twintigen, en daarom wilden wij steeds, dat, wat ons dierbaar was, ook voor alle anderen heilig zou zijn.

Onze liefde drukte zwaarder als onze haat . . . . . en daarom beweerden misschien velen, dat onze haat vleier was, als onze liefde . . . . . Maar waarom ontweken zij ons dan niet, als dat zoo was.

G.

(Wordt vervolgd.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 19 NOVEMBER 1903.

door hoe bekrompen en zelfzuchtig zij haar laatste aardleven is geweest, hoe schijnheilig. En als dit tot haar volle bewustzijn is doorgedrongen dan rijpt in haar het besluit om terug te keeren tot de aarde en een nieuw leven te beginnen, een Liefde-leven in zelf-overgave aan de medemenschen.

Dan begint de eigenlijke geschiedenis heel gewoon. Het boek verhaalt dan den levensloop van den hoofdpersoon, Frits van Beers, streng orthodox opgevoed, die als electrotechnisch ingenieur werkzaam is. En als Frits eindelijk ingenieur is, dan komt de stroom van brochure onderwerpen los. Allerhande zaken worden tusschen de hoofdpersonen oppervlakkig besproken: liefde, 't orthodox geloof in den Bijbel als openbaring Gods, armoede, vrouwenkiesrecht, vegetarisme, vivisectie, spiritisme, reïncarnatieleer, enz. Langzamerhand, het geheele boek door wijzigt zich Frits. Van orthodox wordt hij twijfelaar, daarna spiritist. Hij wordt aangegrepen door het socialisme, en na dat hij als een meteor opgelicht was in de socialistische partij, en zelfs kamerlid geworden was, zegt hij zijn lidmaatschap op en wordt Tolstojaan. Midderwijl heeft hij zijn plaats als ingenieur verloren, en nu wijdt hij zich met alle kracht aan het opheffen van de bewoners van een hofje tot een menschwaardig bestaan. Dit is dan het leven van zelf-overgave aan zijn medemenschen.

Jammer is het dat Felix Ortt zoo'n bijzondere methode vaak gebruikt om zijn meeningen ingang te doen vinden. Hij laat Frits verschillende dingen argumenteeren, en dan faalt Frits dikwijls, omdat de onderwerpen daar niet geschikt voor zijn. Zoo bijv. in het debat over vegetarisme, daar slooft Frits zich uit, om wetenschappelijk te bewijzen, dat een mensch geen vleesch moet eten, maar aan den invloed van het gevoel denkt hij niet. Daar moet een ander over beginnen. Zoo is 't ook met de vivisectie: weer moet een ander de gevoelskwestie aanroeren om het verkeerde aan te toonen.

Dat ligt nu misschien aan het vorig, gevoelloos orthodox aardleven van Frits, maar toch geeft het in het boek een vreemden indruk, en is het niet geschikt om de kwestie aannemelijker te maken, als men ziet hoe Frits eerst zijn zaak half verliest, om dan ten slotte, met behulp van de vrouw van zijn vriend, het tot een redelijk slot brengen. Ook zeer vreemd zijn de verstandelijke redeneeringen over de liefde.

Het geheele werk in 't algemeen bevredigt niet; het heeft op mij een wel wat desillusioneerende indruk gemaakt. Ik weet niet waaraan 't ligt, maar het boek is eenigzins te vergelijken met het Rein-Leven blaadje. Dat blaadje, dat toch aan zoo'n mooi doel gewijd is, is juist voor menig een iets geweest, wat hem er van afgehouden heeft, lid van de vereeniging te worden. Zoo is het ongeveer met dit boek. Het trekt niet aan, en ik ben er zelfs bang voor, dat het oppervlakkige lezers zal afschrikken, de onderwerpen die erin besproken worden, verder te overdenken, en dat is toch niet het doel waarmee het boek geschreven is.

DE F.

Nacht in Delft.

Stil is de nacht,
In de smalle gracht
Kabbelt het donkere water, zacht
Bewogen door onzichtb're macht.

De rechte boomen luist'ren,
De wind doet ze fluist'ren
Héél zacht . . . héél zacht,
Die goeje boomen! — ze houden de wacht.

De grauwe huisjes droomen
Half wakker tusschen d'hooge boomen
Zóó rustig! . . . . .
. . . . . Plots een klakbak
Die stapt: Klik . . . klak . . . klak.

G. J. M.

UIT DE STUDENTENPERS.

Minerva. Jules van Roy uit Gent schrijft over „de Studentenwereld in België”. Hij maakt een korte vergelijking tusschen háár en de Hollandsche, in welke hem vooral treft de „eensgezindheid die zich uit in den vorm van bloeiende corpsen”. Is deze kenschetsing niet minstens wat flatteus? Er is nog meer: deze corpsen zorgen er voor „het studentenvolk eener stad een decoratieve rol te doen spelen”. Blijkbaar zijn onze toestanden met een zuidelijken zin voor hoffelijkheid, en met lichte overdrijving voorgesteld! — „In België integendeel, kenschetsen de studenten zich door hunne verdeeldheid en strijdlustigheid,” die in Gent, — waarvan de studententoestanden even uitéengezet worden — te kennen zijn aan de onderscheiding der vereenigeningen naar hunne politieke of godsdienstige kleur: een katholieke, een liberale (Franschgezind), een vrijzinnige en andere. Het spreekt dat ook op taalgebied de strijd ontbrand is, in zoowel als buiten die algemeene vereenigeningen. —

De onverdragelijke heer J. J. van Bolhuis schrijft een „Finale” aan 't adres van zijn drie bestrijders (in zake z'n kritiek op de bundel „Rotte Bladen”), die op een aller onaangenaamste manier worden afgemaakt; op een dergelijke pedante wijze: „Moest ik ze étiquetteeren en plaatsen in een rangorde evenredig aan de meerdere of mindere waarde hunner artikelen, dan enz.”

In de *Vox studiosorum* behandelt het hoofdartikel de „Eerste-club-kwestie”; blijkbaar een aristokraten-kwestie, meer van speciaal Utrechtsch belang, maar niet onaardig in tegenstelling met de Amsterdamsche frissche democratische roeringen. — Verder klaagt S. over de geringe belangstelling der corpsleden voor dit, hun blad, en wekt hen op, óók mede te werken. „Want gij allen kent toch de passie en de ideële kracht van het studentenleven.” Ja, ja, zegt u dat wel. — Wat de kroniek van de week betreft, maakt de Delftsche door zijn aanwezigheid een uitzondering: een óngunstige; want deze weekverslagen (trouwens ook die in de „Minerva”) zijn meestal onleesbaar door onverkwikkelijke would-be geestigheid en onbenulligheid.

Propria Cures. In Amsterdam is zeker de toestand van het corps belangwekkender dan in één andere Universiteitsstad, Delft meegerekend. De aanhangige kwesties, aangaande senaatsverkiezing, kroegbestuur en kroegbegroting, die in het hoofdartikel besproken worden, zijn van meer lokaal belang, maar hunne openbare behandeling getuigt van veel leven en beweging in het corps, zelfs van eenige vijandigheid, die niet zal schaden wanneer het krachtig en vast staat. — Een ongenoemde schrijft over „Studenten-individualisme”, lang niet oninteressant. Hij zoekt de kern van het studentikoze in het „heroïsch-individualisme” onder de studenten. Het individualisme vindt zijn oorzaak in hunne betrekkelijke onafhankelijkheid der maatschappij „. . . . geen groot deel der samenleving is zijn bestaan. Hij is immers nog in wording voor de maatschappij” en verder „Hij voelt zich nog niet sociaal” en „Iedereen is en voelt zich, tenzij hij geïsoleerd leeft, deels individu, deels lid der samenleving: de student veel sterker het eerste dan het laatste”. Het heroïsche tintje wordt dan aangebracht door „onafhankelijkheid, verstandelijke ontwikkeling, stoutheid van ideeënvluicht”. In zuivere overeenstemming daarmee zegt de schrijver „Zelf-onderschatting is anti-studentikoos. — Bescheidenheid hoort niet thuis in de studentenmoraal”. — Dit heroïsch-individualisme dan, verflauwt, door verkeer in den familiekring: „vandaar het minder-studentikoze in Amsterdam, door den invloed der vele student-Amsterdammers”. — 's Schrijvers beschouwing heeft zeker waarde als analyse; laten we echter niet vergeten, dat onze betrekkingen met de burger-maatschappij voortdurend nauwer worden en zullen moeten worden, en het individualisme dus meer en meer van zijn plaats verdwijnen zal; het is tevens het éénig typeerende in de ouderwetsche studentikoziteit, want het heroïsche kan zónder den steun van sterk ontwikkeld individualisme, eigen zijn aan alle krachtigen en zelfbewusten.

R. S.

Verantwoordelijkheidsgevoel?

Het feit, dat de Minerva-Redactie voor Delft, na een jaar van sympathiek stilzwijgen, weer weekverslagen levert, wil ik ditmaal niet bespreken, evenmin als de kwaliteit dier opstellen. Maar naar aanleiding van het vorige verslag moet ik toch een opmerking maken. De Redactie maakt van zoo'n verslag een grapje — zeer juist — maar heeft zij wel eens bedacht, dat de goede naam van een zaak voor den eigenaar dier zaak en degenen die ervan afhangen, allermint een grapje is! En heeft zij tevens wel eens bedacht, dat niets zoo subtiel is als de goede naam van een restaurant of een eethuis, waar zooveel gelegenheden voor eters openstaan en vooral wanneer die eters studenten zijn, wier wispelturigheid op eettafelgebied haar bekend moet wezen? Het komt me in 't algemeen onverantwoordelijk voor, om in een studentenblad zonder zeer deugdelijke redenen een of andere zaak af te kammen — en vooral, als dit gebeurt in een los gezegde, dat meer ter verfraaiing van een opstelletje dan ter uiting van een bewering dient — en in 't bijzonder doet zoiets onaangenaam aan, wanneer zoo'n gezegde vrijwel ongemotiveerd is. Zoodat ik maar zeggen wil, dat de opmerkingen over de soep in het hotel „Wilhelmina”, die de Redactie zich veroorlooft, tot deze categorie behooren, en door den algemeen gunstigen roep, waarin deze inrichting staat, worden weerlegd, weshalve hunne openbaarmaking mij onverantwoordelijk voorkomt, en ik amende honorable in 't volgend Minerva-nummer verwacht.

S.

Nieuwland-Fonds.

Nieuwland is een werkman, die door loodwitvergiftiging niet meer in staat is in zijn onderhoud en dat van zijn gezin te voorzien. Reeds verleden jaar werd hij door eenige Delftsche studenten ondersteund. Dit jaar wil men dit voortzetten, en bij dezen worden de lezers van het S. W. opgeroepen om een (lieftst maandelijksche) bijdrage te geven aan W. L. GHIJSEN, die het te vormen fonds administreert. Men wordt verzocht geen giften direct aan Nieuwland zelf te doen toekomen, daar dit moeilijkheden voor de beheerders van het fonds met zich zou kunnen brengen.

G.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

„William Froude”.

Den 17 November 1903 heeft zich onder de studeerenden aan de Polyt. School een scheepsbouwkundig gezelschap gevormd onder den naam: „William Froude”.

Het gezelschap stelt zich ten doel de kennis van technische wetenschappen, in het bijzonder die betreffende de scheepsbouwkunde, te bevorderen door:

- 1°. Het doen houden van lezingen over onderwerpen van technischen aard.
- 2°. Het bezoeken van nijverheidsinstellingen.
- 3°. Het uitgeven van geschriften.

Het bestuur heeft zich als volgt geconstitueerd:

A. M. Schippers, President.
J. H. C. Salberg, Secretaris.
J. J. Penning, Penningmeester.

Besloten werd Prof. H. Cop, hoogleeraar aan de P. S., het eere-voorzitterschap aan te bieden, en aan Prof. W. K. Behrens, hoogleeraar aan de P. S., het eere-lidmaatschap. Aanvankelijk bestaat het gezelschap uit 15 leden.

Zij die als lid wenschen toe te treden, worden verzocht zich schriftelijk op te geven bij den secretaris,

J. H. C. SALBERG,
Oude Stationsplein 2.

Candidaten voor den Senaat:

J. VAN GEUNS, } President.
J. B. VAN LOGHEM, }
G. WITTEVEEN, } Secretaris.
H. VAN DER WAERDEN, }
J. A. MIJNLIEFF, Thesaurier.
A. J. WILLEUMIER, } Comm. A.
A. FOKKER, }

F. MIDDELBURG, }
C. F. M. VERSTIJNEN, } Comm. B.
H. D. STEENBERGEN, }

Stemming voor President van den Senaat: Donderdag 19 Nov. op de P. S. van 11³/₄—12¹/₄ en van 12³/₄—1¹/₄.
Vrijdag 20 Nov. van 4¹/₄—5¹/₄ op de Societeit Phoenix.

Candidaten voor het Bestuur der „Hockey en Bandy Club”:

A. PH. VAN AKEN, President.
J. K. LAGERWEY, Secretaris.
G. H. P. DENNINGHOFF STELLING, Thesaurier.
E. C. H. HARTMAN, } Comm.
TH. W. MUNDT, }

Hockey en Bandy Club: Algemeene oefendag op Vrijdag 20 Nov. op het nieuwe terrein bij Waalsdorp.

Uitslag stemming Commissaris der S. P.: DUNLOP gekozen met 116 stemmen; 53 st. op VERHEY.

Algemeene Vergadering van de Societeit Phoenix op Vrijdag 20 November, om 7 uur.

Onderwerpen:

Wijzigingen in 't reglement Pensioenfonds.
Diësviering.

Algemeene Vergadering van D. S. Weerbaarheid op Vrijdag 20 November, bij den heer J. VAN GEUNS, Leeuwenhoeksingel 18.

„APOLLO”.

Het nieuwe bestuur heeft zich na de verkiezingen geconstitueerd als volgt:

F. C. KIST JR., President.
F. G. MASSINK, Secretaris.
H. H. DE IONGH, Thesaurier.
W. J. MODDERMAN, Vice-Secr.
C. BOEKE, Comm.-Bibliothecaris.

A. s. Donderdag 26 November zal op de leeszaal van S. P. een kamermuziek-uitvoering plaats hebben met een huis-houdelijk karakter, toegankelijk slechts voor Apollo-leden.

Op het programma komen voor een piano trio OOSTERZEE, LENS, LINDO; een quartet (No. 11, Haydn) BOEKE, SCHOUTEN, MASSINK, MODDERMAN; terwijl VAN DER HOEVEN, BIJARDT en BOEKE solo's zullen geven.

Het Bestuur tracht een gezelligen muzikalen avond te geven en de leeszaal zal prettig aangekleed worden.

Het hoopt, dat deze avond slagen zal, zoodat deze intieme uitvoeringen, welke het allermeest op den weg van Apollo liggen, meer gegeven kunnen worden.

Komt genieten Leden!

Tombola voor de slachtoffers der Aprilbeweging.

De tombola zal gehouden worden op Zondag 22 November, in de tent van 't Agnetapark, tijdens de uitvoering der muziekvereniging „Crescendo”.

Loten à f 0,25 te verkrijgen bij N. G. KAM, Koornmarkt 72 en bij R. W. v. D. VEEN, Noordeinde 36.

AGENDA.

DELFT.

Vrijdag 20 November 1903. Stations-Koffiehuis van den heer Kruiff, Practische Studie, Gewone Vergadering, Spreker: de heer WOUTER KOOL, Ing. der Gemeente werken te Rotterdam. Onderwerp: De Steden-tentoonstelling te Dresden in den zomer van 1903. 8 u.

Donderdag 26 November. Rotterd. Tooneelgezelschap van den Grooten Schouw., 3e abonnements-voorstelling: „Het Levensdal”; 7¹/₂ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 20 November. Ned. Tooneel: „Jephta of Offerbelofte”, gevolgd door „De Wiskunstenaars”; 8 uur.

Zaterdag 21 November. Fransche Opera: „Aida”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 20 November. Groote Schouwburg: „De Alpen-tourist”; 8 uur.

Correspondentie.

A. P. — Uw stuk te laat ontvangen, komt in 't volgend nummer.

C. — Idem.

 ADVERTENTIEN.

L. G. VAN DAM, Civiel-Ingenieur,
Galileïstraat 20, Den Haag.

REPETEERT
Administratief Recht.

Werktuigkundig teekenen en
beschrijvende meetkunde
R. BROESTERHUIZEN,
Coenderstraat 37,
REPETITOR.

Dr. A. TOXOPEUS,
OUDE DELFT 224.

Repeteeren:
Wiskunde, Mechanica, Physica.

REPETITOR
Kennis van werktuigen en
werktuigbouwkunde.

J. H. MULLER Jr., w. l.,
Molslaan 108a.

DEN HAAG.
Boekhorststraat 149-149a.

VLEUGELS.
PIANO'S — ORGELS.

GOOSEN & SWAGERMAN.

Steeds ruime sortering van Instrumenten van uitsluitend aanbevelenswaardige fabrikaten . . . . .

RUILEN.
STEMMEN. REPAREEREN.

Billijke voorwaarden voor PIANO-HUUR.

Aan onze Magazijnen is steeds te bezichtigen de beroemde Pianospeler „SIMPLEX“.

Ter overname aangeboden:
MUSSPRATT, THEORETISCHE EN TECHN. CHEMIE;
compleet tot zoover verschenen;

LUEGER, LEXIKON DER GESAMMTEN TECHNIK,
(deel 7 ontbreekt).

Inlichtingen te bekomen bij den Boekh. J. WALTMAN Jr.

Te koop aangeboden:

WINKLER PRINS

Geïllustreerde Encyclopaedie,

9 deelen gebonden, in zeer goeden staat en voor lagen prijs.

Te bezichtigen bij den Boekhandelaar J. WALTMAN Jr.

Tegen half Januari 1904 **te huur:**

Zit- en Slaapkamer,

gelegen op den mooisten stand te Delft.

Brieven onder No. 31108-W, aan het Bureau van dit Blad.

Eettafel aangeboden.

Adres OUDE DELFT 128a.

IJ. VAN WOERDEN,
Choorstraat 11.

Prima kwaliteit versche

Delftsche Roomboter,

van naamstempel voorzien; zuiverheid gewaarborgd.

◆ Gruyère kaas. ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

◆ ◆ ◆ ◆ Edammerkaasjes. ◆ ◆ ◆

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ Roomkaasjes. ◆

NETTE EN VLUJGE BEDIENING.

Choorstraat 11.

Nederlandsche Muziekkalender.

NEGENDE JAARGANG — 1904.

INHOUD: Kalender 1904, met gedenkdagen; — Muziekverenigingen en Instellingen in Nederland, met opgaaft der bestuursleden; — Levensbeschrijvingen met portretten: — Losse aantekeningen omtrent het Muziekleven in Nederland, in 1902—1903; Verscheidenheid; — Lijst van Nederl. werken, in den loop van het jaar uitgegeven; — Opgaaft van examina. —

MUZIEK-BIJLAGEN; Twee bekroonde Piano-Sonaten (ook speelbaar voor niet te ver gevorderden), van **Cornélie van Oosterzee** en **L. Schnitzler** (Jury in den wedstrijd waren de heeren **BERNARD ZWEERS**, **JULIUS RÖNTGEN** en **I. MOSSEL**, secr.)

VERLOTING; Ieder bezitter van den **Muziekkalender 1904** deelt kosteloos mede in de verloting van

DRIE PRACHTIGE AMERIKAANSCH E ORGELS
(uit de magazijnen der firma **GOOSEN en SWAGERMAN**, Den Haag) en van

TWEE GROOTE CONCERT-GRAMMOPHONES
(uit de Kon. Fabriek van Muziekinstrumenten **M. H. J. KESSELS**, Tilburg).

➡ Prijs van den Kalender, met Muziek-bijlagen en Premie-Bewijs ➡

90 cents.

Boekhandel **J. WALTMAN Jr.,**
BINNENWATERSLOOT 33.

ZOOEVEN VERSCH EEN:

BÖLSCH E Ontwikkelingsgeschiedenis van het huwelijk, de zedelijkheid en het schaamte-gevoel.

PRIJS INGENAAID f 2,75. GEBONDEN f 3,25.

Boekhandel **J. WALTMAN Jr.,**
Binnenwatersloot 33.

Foto-Artikelenmagazijn,
ADR. VAN OOSTEN,
 Brabantsche Turfmarkt 65, Delft.

Heden verscheen de
Rueter Kalender

voor 1904.

- Prijs / 1,25. -

Voorhanden in den Boekhandel
J. WALTMAN Jr.

VEGETARISCH RESTAURANT
 „**THALYSIA**”.

Van af heden:
dagelijks Erwtensoeep.

Nieuw verschenen Boeken in 1903:

VAN EEDEN. De blijde wereld	geb. /	3,25
REYNEKE v. STUWE. Liefde.	„ „	2,90
COUPERUS. God en Goden	„ „	2,90
STEIN STREUVELS. Minnehandel (2 dln)	„ „	5,50
A. DE SAVORNIN LOHMAN. Jonge roeping	„ „	2,90
FRANS COENEN. Vluchtige verschijningen	„ „	2,90
GUIDO GEZELLE. Dichtwerken (8 dln)	geb. „	14,—
TOLSTOÏ. Oorlog en Vrede (goedkoope uitgaaf)	„ „	2,90
SELMA LAGERLÖF. Gösta Berling „	„ „	1,90
EIGENHUIS. Stoere werkers.	„ „	2,80

VOORHANDEN in den Boekhandel

J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot.

Restaurant BÜHLER,

Houttuinen 2.

DELFT.

Specialiteit in geïmporteerde buitenlandsche Bieren:

Münchner, Franziskaner-Bräu, Pilsner-Urquell.

— DINERS, DAG- EN AVONDSHOTELS. —

Prima qualiteiten Port-, Sherry- en andere Morgenwijnen.

Bordeaux-, Bourgogne-, Rijn- Moezel- en Champagnewijnen.

Levering aan huis tegen concurrerende prijzen.

Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

De aangewezen verwarming voor een Studentenkamer is door middel van een

GASHAARD.

De HOUBN'S GASHAARDEN branden zeer zuinig en volkomen reukeloos en zijn verkrijgbaar in alle grootten

in het MAGAZIJN van GAS- en WATERLEIDING-ARTIKELEN van
J. B. LORREWA, Koornmarkt 22.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.